

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Oulu

20. 03. 2013

Dnro POPELY

LOPPURAPORTTI

Luonnontuote- ja matkailualan kehittämisselvitys

1.8.2012-31.1.2013

LUETTU 21.3.2013
HT

naturpolis
NORDIC BUSINESS CENTER

 Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto
Eurooppa investoi maaseutuun

 MYÖTÄLE!

 Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Sisältö

1.	Hankkeen tiedot	2
2.	Yhteenvedo hankkeesta	2
3.	Hankkeen tavoitteet	2
	3.1 Yleiset tavoitteet	2
	3.2 Hankkeen erityiset tavoitteet	3
4.	Hankkeen toteutus	3
	4.1 Toimenpiteet	3
	4.1.1 Hankkeen järjestämät tilaisuudet ja tapahtumat	3
	4.1.2 Verkostoitumista ja yhteistyötä lisäävät toimenpiteet	4
	4.1.3 Tiedotus	6
	4.1.4 Luonnontuotealan toimintasuunnitelma	7
	4.2 Aikataulu	9
	4.3 Resurssit ja toteutuksen organisaatio	9
	4.5 Kustannukset ja rahoitus	9
	4.6 Raportointi ja seuranta	10
	4.7 Toteutusoletukset ja riskit	10
5.	Yhteistyökumppanit	11
6.	Hankkeen tulokset ja vaikutukset	11
7.	Esitykset jatkotoimenpiteiksi	12
8.	Allekirjoitus ja päiväys	12

1. Hankkeen tiedot

Hankkeen toteuttaja:	Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy
Hankkeen nimi ja tunnus:	Luonnontuote- ja matkailualan kehittämiselvitys Dnro 2800/3570-2012, hankkeen numero 18189
Ohjelma:	Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma 2007-2013
Toimintalinja:	Leader
Toimenpide:	Maa- ja metsätalouden kilpailukykyyn parantaminen Leader-toimenpiteet linjalla 1: Yhteistyö maatalouden ja elintarvikealan sekä metsätalouden uusien tuotteiden, menetelmien ja teknikoiden kehittämiseksi
Toimintaryhmä:	Myötäle ry
Kohdealue:	Kuusamo, Taivalkoski ja Posio
Hankkeen toteutusaika:	1.8.2012-31.1.2013

2. Yhteenveto hankkeesta

Luonnontuote- ja matkailualan kehittämiselvityksen tavoitteena oli koordinoita Koillismaan luonnontuotealan kehittämistoimia ja niiden kytkemistä matkailutoimialaan sekä koota toimialan kehittämiseksi tarvittavat toimenpiteet elinkeinostrategiaa toteuttavaksi toimenpidesuunnitelmaksi. Toteutuksessa oleellista oli alueen eri kehittäjäorganisaatioiden ja muiden toimijoiden välinen yhteistyö ja sen tehostaminen, mikä edesauttoi tiedon siirtymistä niin kehittäjien kesken kuin kehittäjien ja maaseutuyritysten ja matkailutoimialan välillä. Tarkoituksena oli luoda mahdollisuuksia kannattavuuden kehittämiseen maaseutuyrityksissä pitkällä aikavälillä, joten yhteistyöhön panostaminen ja tiedotuksen rooli hankkeen toimenpiteissä korostuivat.

Keskeisiä toimia hankkeessa olivat toimintasuunnitelman valmistelu yhdessä alueen toimijoiden kanssa, sekä verkostoitumiseen tähtäävät toimenpiteet, tiedotus ja alueen toimijoille suunnatut infopäivät. Toimenpidesuunnitelmaa toteuttamaan valmisteltiin kehittämishanke "Luonnollisesti läheltä", josta jätettiin hankehakemus Pohjois-Pohjanmaan liittoon.

3. Hankkeen tavoitteet

3.1 Yleiset tavoitteet

Hankkeen yleiset tavoitteet liittyivät laajemmin mm. lähiruokakeskusteluun, joka on voimakkaana käynnissä koko maassa. Lähellä tuotettuihin ja jalostettuihin elintarvikkeisiin panostaminen on investointi ruoan laatuun, kansanterveyteen, huoltovarmuuteen, oman alueen talouteen ja työllisyyteen sekä suomalaiseen ruokakulttuuriin. Maaseudun kulttuurimaiseman pitäminen hyötykäytössä palvelee luonnon monimuotoisuutta, sillä perinnebiotoopit ovat luontoarvoiltaan rikkaita. Lähiruokaan ja paikallisiin elinkeinoihin panostaminen tukee ekologisen kestävän kehityksen periaatteita myös muutoin, sillä lyhyempien kuljetusmatkojen vuoksi sekä tuotteiden pakkaustarve että kuljetusten vaatima polttoainetarve vähenevät. Lähiruokaa arvostetaan yleisesti ekologisena vaihtoehtona, ja samoin sen käyttöä perustellaan sillä, että paikallista yrittäjyyttä halutaan tukea. Lähiruuan koetaan myös olevan turvallisempaa ja tuoreempaa kuin kauempaa tulevan ruuan. Koska aihe koetaan yleisesti positiivisena ja kannatettavana, tarvitaan keinoja viedä kehitystä eteenpäin myös käytännön tasolla, ja näitä mahdollisuuksia pyrittiin hahmottamaan tässä hankkeessa.

Paikallisuus ja siihen liitettävät kokemukset ja asiayhteydet kuten aitous, kulttuuri ja perinteet tarjonneen tuottavat lisäarvoa matkailullisesti ja nostavat siten matkakohteen imagoa. Yhtenä

yleisenä tavoitteena voikin nähdä eri toimialojen yhteisten intressien nostamisen keskusteluun ja sitä kautta konkreettisten, eri toimijoiden yhteisesti sopimien kehittämistoimien löytämisen. Koillismaalla matkailusektorin luoma kysyntä paikallisia tuotteita kohtaan on pienestä väestöpohjasta johtuen ainakin ajoittain jopa voimakkaampaa kuin paikallinen kysyntä, joten matkailusektorin kysynnän huomioiminen maaseudun tuotteiden kehittämisessä tulisi pystyä ottamaan entistä paremmin huomioon.

3.2 Hankkeen erityiset tavoitteet

Hankkeen tavoitteena oli tukea edellä mainittujen yleisten tavoitteiden eteenpäin viemistä ja saada laaja-alaisen yhteistyön avulla sovittua niistä toimenpiteistä, joita Koillismaalla tullaan lähivuosina toteuttamaan luonnontuotealan kehittämiseksi asiakaslähtöisesti ja kilpailukykyisesti. Tavoitteena oli näiden lähtökohtien perusteella järjestää mm. info- ja teemapäiviä niistä aiheista, joita alueen toimijat kokivat tärkeimmiksi ja ajankohtaisimmiksi. Tiedon lisääminen monipuolisesti olikin erityisen tärkeä tavoite, eli hankkeessa pyrittiin tuomaan alueen toimijoille tietoa niin olemassa olevasta ja mahdollisesta kysynnästä ja tarjonnasta kuin myös välittää uusinta tietoa, joka liittyy alan kehittämiseen. Verkostoituminen ja yhteistyön ylläpitäminen tutkimuslaitoksiin, asiantuntijaorganisaatioihin sekä muihin kehittämistahoihin olivat tiedon välittämisen ja jatkosuunnitelmien kannalta oleellisia tavoitteita.

4. Hankkeen toteutus

4.1 Toimenpiteet

Koillismaan matkailu- ja luonnontuotealan esiselvityshankkeen aikana keväällä 2012 selvitettiin alueellisesti matkailijoiden, matkailutoimialan ja maaseutuyrittäjien näkemyksiä luonnontuotealasta ja sen mahdollisuuksista. Tuloksista löydettiin selkeitä teemoja, joihin kehittämistoimenpiteitä jatkossa tarvittaisiin. Tätä varten kehittämiselvitys -hankkeen aikana syksyllä 2012 näitä teemoja käytiin tarkemmin läpi yhdessä kehittämisorganisaatioiden, muiden yhteistyökumppanien sekä eri toimialojen yrittäjien kanssa. Keskusteluissa pohdittiin kunkin tulevia mahdollisuuksia, intressejä ja rooleja toimialan kehittämiseksi eteenpäin. Tulokset koottiin toimenpidesuunnitelmaksi, ks. kohta 4.1.2. Luonnontuotealan toimintasuunnitelma tullaan liittämään osaksi Koillis-Suomen elinkeinostrategiaa toteuttavaa kokonaistoimenpidesuunnitelmaa.

4.1.1 Hankkeen järjestämät tilaisuudet ja tapahtumat

30.10.2012 "Lähiruokaa maaseudulta markkinoille"

Tuottajille järjestettiin infopäivä, jossa tuotiin esiin sitä kysyntää, jota lähiruokaan ja muihin maaseudun tuotteisiin paikallisesti kohdistuu. Tarkoituksena oli tarttua siihen ongelmaan, joka alueella on noussut esiin, eli tuottajat eivät tunne mahdollisia ostajia ja heidän tarpeitaan ja siksi tunnista mahdollisuuksia uudenlaiseen, monipuolisempaan tai laajempaan tuotantoon. Toisaalta ostajtkaan eivät tunne tuottajia ja heiltä saatavilla olevia tuotteita. Puhujina paikalla olivat mm. kaupan alan, ravintoloiden ja ohjelmopalveluyritysten

Mikko Häme

Kuusamossa ja Koillismaalla on paikallista lähiruuan tuottajia ja sen halukkuutta läynnäjä, mutta kerju ei toimi vielä kunnolla. Kokonnan rekisteröi tuottajissa laivastoon.

Asiasta i esikuvettiin Kuusamossa tiistaina järjestettyä "Lähiruokaa maaseudulta markkinoille" -tilaisuudessa. Esimerkiksi Hanna Karjalainen Puka Safarista kertoi, että heidän asiakkaansa ar

KS Mäntä

Miksi on lähiruoka?

Lähiruoka on lähellä tuotettua, oma alueen raaka-ainetta ja tuottajasta lähtöisin olevaa ruokaa.

Kuusamosta ei löydy vielä tällä hetkellä sellaista rekisteriä, mistä lähiruuan tuottajat löytyisivät. Sen sijaan Levin kirkolla tällainen rekisteri on olemassa.

Jukka Koistinen ProAgriasta sanoo, että tuottajien ja ravintoloiden välillä puuttuu

Lähiruokatilaisuuteen osallistuvat muun muassa yrittäjät Heikki Härkönen, palvelupäällikkö RDTta Wedman, Juusto Kairan toimitusajoaja Jouko Juntunen, kauppias Jaakko Iso-Miettinen ja eturivissä kaupungin ympäristötarkastaja Netta Lumme ja seihä valvontapäällikkö Sasi Laaksonen.

vastavat paikallista puhdasta luontoa ja siitä saatavaa ruokaa.

Kuusamosta ei löydy vielä tällä hetkellä sellaista rekisteriä, mistä lähiruuan tuottajat löytyisivät. Sen sijaan Levin kirkolla tällainen rekisteri on olemassa.

Jukka Koistinen ProAgriasta sanoo, että tuottajien ja ravintoloiden välillä puuttuu

paikallisten tuotteiden olevan heillä aika suurensa roolissa kala- ja liharuokaa.

Muikka, eikä ja poro ovat ryydyimpiä. Lisäksi löytyy juustoja. Kallerpalojaja täällä on paljon ja heitä voi tyhdyntä. Yksi ongetina on silloin, mistä kautta tarjontaan löytyä. Se voisi olla kootuna esimerkiksi netistä.

PukaKeskukseen ravintola

on vähän huono. Ensin soltarmme Kuusamon Perunat.

Virtanen sanoo, että lähiruuan tuottajien kannattaa keskittää voimia eikä tulla vain yhden musiikkilämpöriin kanssa.

Paikallisia tuotteita meillä olisi tarvetta vanhan ilton kirkonville, ohralle, bülneille, perunaröstielle, eiket-

edustajat sekä esimerkkejä maaseudulla lähituotteita tuottavista yrityksistä. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä Juusto Kairan kanssa. Osallistujia oli 51 hlöä ja tilaisuus sai hyvää palautetta.

11.12.2012 "Lähiruokaa pellolta ja puutarhasta"

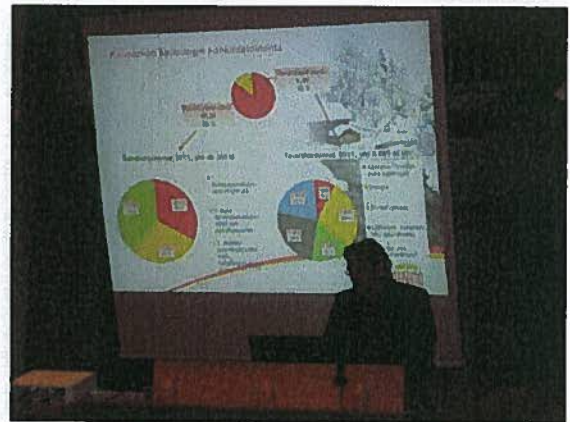
Infotilaisuuden avulla haluttiin rohkaista marjojen, vihannesten ja muiden kasvien tuotantoon vaikka pienimuotoisestikin, sillä alueen ongelmana on, ettei paikallista tuotantoa ole nykyisellään riittävästi vastaamaan kasvavaan lähiruuan kysyntään. Pienetkin viljelymäärät riittäisivät, jos tuotteita markkinoitaisiin yhteistyössä. Tämä tilaisuus siis pyrki olemaan innostava ja kannustava ajatuksen herättäjä, jonka avulla toivottavasti osallistajat saivat kipinän viljelytoiminnan aloittamiseen, laajentamiseen tai monipuolistamiseen. Tilaisuuden asiantuntijana toimi puutarhatuotannon neuvoja Kirsti Voho ProAgria Oulusta. Osallistujia tilaisuudessa oli yhteensä 23 hlöä ja saatu palaute oli positiivista.

15.1.2013 "Lähiruokaa kaupunkiin" –seminaari

Kuusamon kaupungin kanssa yhteistyössä järjestettiin julkisiin ruokahankintoihin keskittyvä seminaari. Tarkoituksena oli herättää keskustelua ja tuoda esiin asioita, joita yrittäjien on osattava huomioida tehdessään tarjouksia kaupungille, sekä pohtia mitä keinoja olisi löydettävissä paikallisten tuotteiden laajemmalle hyödyntämiselle kaupungin keskuskeittiössä.

Tilaisuuden puhujina olivat mm. kaupungin elintarvikehankinnoista ja kilpailutuksista vastaavat henkilöt, Kuntaliiton lakimies sekä MMM:n lähiruokakoordinaattori. Lisäksi tuotiin esiin lähiruuan liiketoimintamahdollisuuksia ja yrittäjien näkökulma sekä hyvän käytännön esimerkkinä Kiuruveden kokemukset lähiruuan käytöstä kaupungin elintarvikehankinnoissa. Osallistujia tilaisuudessa oli 34, asiasisältö koettiin tärkeäksi ja tilaisuus kokonaisuudessaan mielenkiintoiseksi ja ajatuksia herättäväksi.

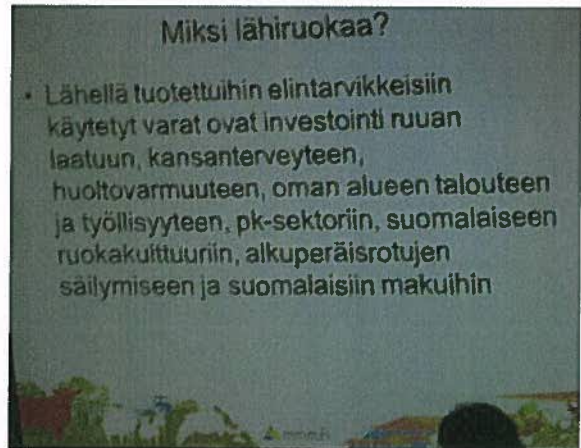
4.1.2 Verkostoitumista ja yhteistyötä lisäävät toimenpiteet

6.9. tehtiin tutustumismatka Kajaaniin yhdessä Kainuun ammattiopiston ja ProAgrian edustajien kanssa. Kohteina olivat ProAgria Kainuun/ Kainuun Maa- ja kotitalousnaisten Kainuulainen lähiruoka-hanke, Kainuun Edun hallinnoima Herkut Helsinkiin

–hanke ja Kainuun ammattiopiston luonnontuotealan koulutukseen tutustuminen.

20.9. osallistuttiin Oulustako lähiruokakaupunki -seminaariin, jossa keskusteltiin julkisista ruokahankinnoista. Tilaisuuden jälkeen alkoi suunnittelu vastaavan keskustelun käynnistämiseksi Koillismaalla ja tilaisuuden suunnittelu sitä varten. Samana päivänä pidettiin palaveri Maaseudun sivistysliiton Syökkö nää lähiruokaa- hankkeen vetäjän sekä ProAgria Oulun Bothnia a la carte – hankkeen vetäjien kanssa.

Yhteistä toimintasuunnittelua käytiin pitkin syksyä Kainuun ammattiopiston, ProAgrian ja Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy:n kanssa. Myös Kuusamon kaupungin maaseutuasiamies oli aktiivisesti mukana suunnittelussa. Lähiruuan kehittämistyöryhmä, joka muodostettiin esiselvityshankkeen aikana (mukana kaupat, ravintolat, tuottajat ja jalostajat) kokoontui 24.9. linjaamaan tulevia toimenpiteitä ja käsittelemään kehittämishankkeen sisältöä.

4.10. projektipäällikkö osallistui maaseutuparlamenttiin Oulussa, 9.10. oli Kajaanissa lähiruuan logistiikkakysymyksiin painottunut Kainuun elintarvikkepäivä, sekä 11.10. tulevan ohjelmakauden kalaleader -ohjelman valmistelutilaisuus. Näihin osallistuttiin yhdessä yhteistyökumppanien kanssa. 8.-9.11. projektipäällikkö osallistui Pohjois-Pohjanmaan maaseuturahaston rahoittamien hankkeiden toimijoiden tapaamiseen Oulussa. Varsinaisen tapahtuman lisäksi tapaaminen ja keskustelu muiden hankevetäjien kanssa sai aikaan mm. yhteisten tilaisuuksien suunnittelua, apua tiedottamisessa, hyviä vinkkejä sekä yhteystietoja, joita tullaan hyödyntämään jatkossa.

Käynnistettiin Lähiruoka- ja luonnontuotehankkeen suunnittelu EAKR -hakuun yhdessä Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy:n kanssa. ProAgria Oulu ja Kainuun ammattiopisto ilmoittivat olevansa tulevassa hankkeessa mukana yhteistyökumppaneina. Hankesuunnittelu vei paljon aikaa ja sitä varten pidettiin useita palavereja yhteistyökumppaneiden kanssa ja keskusteltiin sidosryhmien edustajien kanssa. Hankehakemus "Luonnollisesti läheltä" jätettiin Pohjois-Pohjanmaan liittoon 27.11.2012. Erityisesti alueen kaupat ja ravintolat olivat vahvasti hankehakemuksen tekemistä toivoneet, sillä matkailutoimialalla kaivataan konkreettisia toimia mm. lähiruuan saatavuuden parantamiseksi.

Tulevaa ohjelmakautta suunniteltiin maaseuturahaston osalta 19.11. Myönteisen strategiatyöpajassa sekä kylätoiminnan kehittämisen osalta 23.11. järjestetyssä Voimistuvat kylät –tapahtumassa, joihin projektipäällikkö osallistui. Kainuun ammattiopiston ja Koillismaan keittiömestarien edustajien kanssa käytiin 4.12. Rovaniemellä Lapin luonnonantimien tulevaisuuden mahdollisuudet –seminaarissa. Tilaisuudessa esiteltiin mm. MTT:n uusimpia tutkimustuloksia marjojen puoliviljelystä. Tilaisuuden esitykset lähetettiin tiedoksi hankkeen toiminnassa mukana olleille yrittäjille ja yhteistyökumppaneille.

5.12. tavattiin ELO-säätiön edustajia yhdessä Kuusamon kaupungin ruokapalvelupäällikön sekä Ruka-Kuusamo matkailuyhdistyksen edustajan kanssa. Keskusteltiin säätiön edistämistä teemoista, koulu- ja villiruuasta, jotka on valittu Suomen ruokakulttuurin keihäänkärjiksi. Koillismaa voisi

mahdollisesti toimia pilottialueena säätiön toimenpiteissä ja yhteisiä hankkeita / rahoituksia voitaisiin hakea ja toimia yhteistyössä muutoinkin. Yhteistyöajatuksukset jäivät jatkokehittelyyn ja niihin tullaan palaamaan myöhemmin.

Hankkeen aikana tehtiin myös ehdotus Jouni Backmanin vetämälle Itä- ja Pohjois-Suomi työryhmälle luonnontuote- ja matkailualan nostamisesta Itä- ja Pohjois-Suomen yhdeksi kehittämisen painopisteeksi tulevaisuudessa (teeman niminä Local is Global, luonnontuotteet kiinni matkailuvirtaan). Teema näkyy toimenpide-ehdotuksena 11.1.2013 elinkeinoministerille luovutetussa työryhmän raportissa (Katse pohjoiseen, TEM raportteja 2/2013).

4.1.3 Tiedotus

Hankkeen toiminnasta ja tapahtumista on tiedotettu koko hankkeen toiminta-ajan Naturpoliksen internet-sivuilla ja sähköisissä uutiskirjeissä. Myös yhteistyöverkoston kautta on tiedotettu mm. hankkeen järjestämistä tapahtumista. Hankkeen julkinen näkyvyys:

5.9.2012 Hankkeen esittely Yrittäjän päivän tapahtumassa Kuusamossa

27.-28.9. Esitys Pyhä Forumissa Pyhänturilla: Hanke-esittely ja alustus "Lähiuoka & matkailu Pohjois-Suomessa".

17.10. Lehtijuttu Koillissanomissa

18.10. Radiohaastattelu/ Yle Radio Kajaus, ilmoitus infotilaisuudesta Koillissanomissa, lehtijuttu Koillissanomissa (Maaseudulta markkinoille –tilaisuudesta), sekä KuusamoRegion –uutiskirjeessä, lehtijuttu Koillismaan Uutisissa.

31.10. Lehtijuttu Koillissanomissa Juusto Kairalla järjestetystä lähiruokainfopäivästä

3.12. Lehti-ilmoitus viljelyinfopäivästä Koillissanomissa

4.12. Lehtijuttu lähiruuan viljelyinfopäivästä Koillissanomissa

5.12. Lehtijuttu Koillismaan Uutisissa lähiruuan viljelyinfopäivästä.

12.12. Lehtijutut Kalevassa sekä Koillissanomissa lähiruuan viljelyinfopäivästä ja luomuviljelystä

14.12. Tiedote tammikuun seminaarista KuusamoRegion -uutiskirjeessä

19.12. Lehtijuttu Koillissanomissa (15.1.2013 järjestettävästä Lähiuokaa kaupunkiin –seminaarista)

21.12.MTK-Pohjois-Suomen hanketoimijoiden tiedotteessa ilmoitus tammikuussa järjestettävästä Lähiuokaa kaupunkiin –seminaarista

7.1.2013 Lehti-ilmoitus Lähiuokaa kaupunkiin –seminaarista Koillis-Sanomissa

9.1.2013 Radiohaastattelu/ Yle Radio Kajaus

16.1.2013 Lehtijuttu Koillissanomissa Lähiuokaa kaupunkiin –seminaarista

21.1.2013 Pääkirjoitus Koillissanomissa lähiruuan ja seminaarista

Hanke välitti alueen toimijoille tietoja erilaisista tapahtumista ja koulutuksista ja tarjosi mahdollisuutta osallistua erilaisiin luonnontuotealan tilaisuuksiin (esim. Rukan yrittäjien matkailijoille järjestämät toritapahtumat, joihin yrittäjät voivat mennä myymään tuotteitaan, tai erilaiset

Pääkirjoitus

Lähiuoka tekee tuloaan

Yksi selvä ongelma on se, että hankkija ja tuottaja eivät kohta.

Keskustelu lähiruosta lisääntyy kaiken aikaa. Termi taitaa tulla suomalaisille tutuksi joskus 1990-luvulla. Lähiuokan nimeen viitataan monessa puheen- vuorossa.

Lähiuokan käyttöön uskotaan lisääntyvän tulevaisuudessa. Ihmiset ovat entistä tärkeitä siitä, mitä suuhunsa laittavat ja lähellä tuotetun ruoan merkitys kasvaa monestakin syystä. Yksi tekijä, joka liittyy enemmän tai vähemmän määrittämään, on hankintatavat. Sitä oltiin tulevaisuudessa jälleen muuttamassa.

Kuusamossa järjestetyssä lähiruokaseminaarissa viime viikolla kävi selväksi, että hankintatavat ei ole välttämättä este lähiruuan hankkimiselle. Lain taakse tosin voidaan peitellä.

Yksi selvä ongelma on se, että hankkija ja tuottaja eivät kohta.

Katkeaa sitä kirjoja, mitä on tarjolla. Ongelma voi olla tuottajapuolella se, että omia tuotteita ei osata tarjota. Ei myöskään osata ottaa osaa tarjoustilaisuuksiin ja tehdä asiallisia tarjouksia. Osapuolille väliselle informaatiolle ja ehkäpä välikätiläisille on suurempaa tarvetta.

Suomessa yksi edelläkävijäkaupunki lähiruokan käytössä on noin 9000 asukkaan Kuusamon kaupunki. Kaupungin maksamista ruoan raaka-ainekustannuksista vuonna 2011 meni peräti 46 prosenttia lähiruokaan. Tämä on aivan huippua Suomessa.

Kuusamossa tosin on raaka-ainekustannusten osalta suotuisassa asemassa, sillä kaupunki on jo itsestään aivan laajasti mukana. Itä-Suomen lähiuokan hankintatavasta 1 keltä ruokaa

luonnontuotealan seminaarit). Seminaarien sisällöstä välitettiin tilaisuuksien jälkeen tietoa kaikille niistä kiinnostuneille tahoille. Ruokapiiriläisiltä ja lähiruokatilaisuuksissa mukana olleilta henkilöiltä myös tiedusteltiin halukkuutta osallistua Tampereella järjestettävään Suomen ensimmäiseen yhteisöviljelytapahtumaan, johon Koillismaan edustajat olisivat voineet osallistua yhdessä oululaisten kanssa. Halukkuutta osallistumiseen ei kuitenkaan tässä vaiheessa löytynyt. Hankkeen aikana oli tarkoitus järjestää infotilaisuus myös elintarvikelainsäädännöstä, mutta sitä ei tehty, sillä vastaava tilaisuus saadaan alueelle hankkeen päättymisen jälkeen 26.2.2013 Syökö nää lähiruokaa – hankkeen ja ProAgrian järjestämänä, mistä tiedotettiin yrittäjiä kehittämiselvitys –hankkeen aikana.

4.1.4 Luonnontuotealan toimintasuunnitelma

Hankkeen keskeisimpiä tavoitteita oli luoda elinkeinostrategiaa jalkauttava toimintasuunnitelma luonnontuotealalle. Sen laatimiseksi kehittämistoimenpideideoita ja tarpeita käsiteltiin hankkeen aikana työryhmissä, eri toimialojen yritysten sekä kehittämis- ja asiantuntijaorganisaatioiden kesken. Akuuteimmat kehittämistarpeet kirjattiin jo hankkeen aikana kehittämishankesuunnitelmaksi, josta jätettiin hankehakemus Pohjois-Pohjanmaan liiton EAKR-hankehakuun marraskuun lopussa. Hankkeessa valmisteltu luonnontuotealan toimintasuunnitelma tullaan liittämään elinkeinostrategiaa toteuttavaan kokonaistoimenpidesuunnitelmaan, joka tehdään tulevaa ohjelmakautta valmisteleavassa Eurooppa 2014+ Koillis-Suomi –hankkeessa keväällä 2013.

Koillis-Suomen elinkeinostrategiassa läpileikkaavan, kaikkia toimialoja koskevan, ”ekologia ja kestävä kehitys” -teeman alle on yhdeksi keskeisimmäksi hankeaihioksi ja kehittämisen painopisteeksi valittu lähiruoka-ajattelun vahvistaminen. Lisäksi luonnontuoteala on strategian erikoistumisvalinnoissa sijoitettu matkailua tukemaan, millä halutaan tuoda luonnontuotteet osaksi matkailukokemusta ja alueen brändiä sekä hyvinvointimatkailua. Luonnontuoteala ja elintarviketalous ovat myös omana erikoistumisvalintanaan strategiassa ja niiden alle suunniteltuja hankeaihoita ovat alueen yhteisen luonnontuotealan strategian kirjoittaminen/ lähiruokakonseptien kehittäminen, kalaklusterin kehittäminen, markkinatutkimusten teko matkailukeskuksissa, kuntien innovatiivinen elintarvikkeiden kilpailuttaminen, luonnontuotealan tapahtumien järjestäminen, arktisuuden esille nostaminen ja koulutus. Luonnontuoteala on siten vahvasti läsnä alueen elinkeinojen kehittämisessä strategisella tasolla ja nämä aiheet tullaan sisällyttämään tuleviin toimenpiteisiin.

Tämän nyt tehdyn toimintasuunnitelman yhteydessä luonnontuotealalla tarkoitetaan sekä syötäväksi tarkoitettuja luonnosta saatavia raaka-aineita ja niistä jalostettuja tuotteita (esim. kala, liha, maito, marjat, sienet, yrtit jne) että erikoisluonnontuotteita, kuten luonnosta saatavia koristemateriaaleja, puista saatavia sivutuotteita ja muita käsityö, koriste- tai hoitotuotteita. Elintarviketalous ja lähiruokateema kytkeytyvät tiiviisti luonnontuotealaan elintarvikkeiden raaka-ainetuotannon kautta. Luonnontuotetoimialaan suorimmin liittyviä toimialoja Koillismaalla ovat perinteisesti olleet maatalous, kalastus, poronhoito ja elintarviketalous ja näistä saatavien tuotteiden jatkojalostus. Keräilyyn perustuvien luonnontuotteiden, esimerkiksi marjojen tai sienien, hyödyntäminen on ollut pitkälti harrastuspohjaista toimintaa. Myös jalostavaa teollisuutta on mahdollisuuksiin nähden melko vähän, meijeritoiminta ja kalanjalostus näistä vahvimpina. Toimialana luonnontuoteala on Koillismaalla varsin nuori ja toimii kapealla sektorilla, eli pitkäjänteistä työtä tullaan tarvitsemaan vahvemman perustan luomiseksi ja uudenlaisen kysyntälähtöisen ajattelun juurruttamiseksi alan yritystoimintaan. Samalla on huolehdittava liiketoiminnan kannattavuuden varmistamisesta.

Toimintasuunnitelmaan kirjattiin kaksi päätavoitetta ja niiden alle toimenpiteitä, joita kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan. Toimenpiteet toteutetaan Naturpolis Oy:n, Kainuun ammattiopiston, Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy:n ja ProAgria Oulun sekä alueen yrityspalveluorganisaatioiden yhteistyönä siten, että toimenpiteiden koordinoitavastuu on Naturpolis Oy:llä. Rahoitusta toimintaan haetaan mm. maaseuturahastosta, rakennerahastoista sekä hoidetaan osin organisaatioiden perustyna. Ohjelmakauden vaihtuminen tuo suunnitelmiin ja niiden

toteutukseen omat haasteensa epävarman rahoitustilanteen ja mahdollisesti muuttuvien rahoitusmahdollisuuksien ja säännösten vuoksi, mikä huomioidaan päivittämällä toimintasuunnitelmaa tarpeen mukaan ohjelmakauden aikana.

Tavoite 1: Luonnontuotealan osaamisen ja yritystoiminnan vahvistaminen

Vahvistetaan yritysten ja muiden organisaatioiden ja niiden työntekijöiden luonnontuotealan ammatillista osaamista ja luodaan mahdollisuuksia uusille yrittäjille sekä luonnontuotealaan ja alkutuotantoon liittyvälle monialayrittäjyydelle, jotta pystytään vastaamaan paikallisiin tuotteisiin kohdistuvaan kasvaneeseen kysyntään. Paikallistuotteiden vetovoimatekijät tunnistetaan, jolloin mm. alueen luonnonympäristön luomat erikoisolosuhteet osataan hyödyntää tuotteistamisessa ja markkinoinnissa yhteistyössä eri toimialojen yritysten kanssa.

Toimenpiteet:

1. Yritysten kehittäminen, yritysneuvonta ja valmennus: liiketoimintaosaaminen, myynti- ja markkinointiosaaminen, sukupolvenvaihdokset, uusien yritysten hautomotoiminta/valmennus
2. Luonnontuotealan lisäkoulutus yrityksille ja niiden työntekijöille: tuotekehitys ja jatkojalostus, kasvintuotannon viljelyneuvonta ja muu tuotanto-osaaminen
3. Muuta koulutusta yrityksille ja julkiselle sektorille mm. elintarvikelainsäädännöstä, osuuskuntatoiminnasta ja hankintaosaamisesta. Erikoisosaamisen ja laajojen yhteistyöhankkeiden osalta tehdään yhteistyötä erityisesti Arktisten Aromien, tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa, sekä naapurimaakuntien Lapin ja Kainuun kanssa
4. Tutkintoon valmistava koulutus: luonnontuotealaan liittyvät perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot, yritys-oppilaitosyhteistyö, oppisopimuskoulutus

Aikataulutus: Ohjelmakausi 2014-2020 siten, että kohdat 1-3 käynnistetään vuosina 2013-2015, ja kohta 4 kysynnän ja tarpeiden mukaisesti myöhemmin ohjelmakaudella.

Tavoite 2: Lähi tuotteiden tuotannon ja saatavuuden vahvistaminen

Tavoitteena on, että paikalliset tuotteet ovat laadukkaita, asiakaslähtöisesti tuotteistettu sekä helposti saatavilla ja ostettavissa. Toimijoiden välisen yhteistyön ansiosta tuotantoketju toimii tehokkaasti ja paikallisten tuotteiden käyttö lisääntyy sekä yksityisellä että julkisella sektorilla.

Toimenpiteet:

1. Toimitusvarmuutta parannetaan esim. edistämällä sopimuksellisuutta, kysyntälähtöistä tuotekehitystä, logistiikan kehittämistä, toimintakonseptien testausta, hankinta- tai myyntirenkaiden tai osuuskuntien perustamista ja muita toimitusketjujen toimivuutta parantavia ja yritysten yhteistyötä lisääviä ratkaisuja
2. Selvitetään tuotannon ja logistiikan parantamiseen liittyviä toimitilakysymyksiä, kuten varastotilojen, jatkokäsittelytilojen, teurastamojen ja tuotekehityskeittiöiden tarvetta
3. Myynnin ja markkinoinnin kehittäminen: luonnontuotealan yrittäjien yhteistyö muiden toimialojen, mm. matkailun ja kaupan alan kanssa, paikallisten tuotteiden yhteinen markkinointiviestintä, matkailu-, urheilu- ja markkinatapahtumien hyödyntäminen paikallistuotteiden yhteismarkkinoinnissa, kasvot ja tarinat tuotteiden takana nostetaan esiin. Markkinaselvityksien tekeminen tarpeiden mukaan, ml. verkkokaupan ja muut sähköisen markkinoinnin mahdollisuudet.

Aikataulus: Ohjelmakausi 2014-2020. Toimenpiteet käynnistetään porrastetusti siten, että myyntiin ja markkinointiin panostetaan siinä vaiheessa, kun tuotteet ja niiden toimitusvarmuus ovat riittävällä tasolla. Yhteistyötä muiden toimialojen kanssa myyntiä ja markkinointia koskien pidetään yllä ja lisätään koko ohjelmakauden ajan.

4.2 Aikataulu

Hankkeen toteutusaika oli alun perin 1.8.-31.12.2012, mutta siihen haettiin syyskuussa muutos, koska hanke aloitettiin vasta 1.9.2012 esiselvityshankkeen päättymisen jälkeen. Päätös toteutusajan muutoksesta saatiin 30.10., jolloin hankkeen toteutusajaksi tuli 1.8.2012-31.1.2013.

4.3 Resurssit ja toteutuksen organisaatio

Hankkeen vastuullinen toteuttaja oli Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy, jossa hankkeen toteutuksesta vastasi projektipäällikkö Kirsi Kuosku. Projektsihteerinä toimi Elsi Riihelä. Projektipäällikkö ja -sihteeri tekivät töitä hankkeelle osa-aikaisesti erillisen työaikakirjanpidon mukaisesti. Hankkeen järjestämiin tapahtumiin käytettiin ulkopuolisia asiantuntijoita.

4.5 Kustannukset ja rahoitus

Hankkeelle myönnettiin tukea Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (Myötälä ry/ Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus). Hankkeen hyväksytty kustannusarvio oli 31 400 €. Rahoitus jakautui rahoituslähteittäin seuraavasti: julkisen rahoituksen osuus 100%, josta EU-rahoituksen osuus 45%, valtion osuus 35% ja kuntarahoituksen osuus 20%. Budjetti ja kustannusten toteuma on esitetty taulukossa 1. Hankkeen kirjanpidosta on vastannut Kuusamon kaupunki Naturpolis Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti. Kirjapitäjänä on toiminut Hilka Paloniemi.

Taulukko 1. Budjetin toteuma

Kustannuslaji	Kokonais- budjetti	Toteuma	Ero budjettiin 2012-2014	Tot %; vertailu
Palkat	22 000	16 205,50	5 794,50	73,7%
Ostopalvelut	4 000	1 340	2 660	33,5%
Matkakulut	2 500	1 879,52	620,48	75,2%
Vuokratkulut	450	381,64	68,36	84,8%
Muut kustannukset	2 450	2 451,64	-1,64	100,1%
Koko hanke	31 400	22 258,30	9 141,7	70,9%

Kustannukset toteutuivat budjetoitua pienempänä. Ostopalveluihin ei kulunut budjetoitua määrää, koska info- ja teemapäivien aiheet ja toteutustapa päätettiin vasta hankkeen aikana toimijoiden taholta tulleiden toiveiden mukaisesti. Näistä teemapäivistä kaksi muodostui seminaarityyppiseksi, joten niihin ei liittynyt ostopalveluina toteutettuja asiantuntijapalveluita, toisin kuin yhteen asiantuntijan pitämään infopäivään (alun perin varauduttiin jopa kolmeen asiantuntijapäivään). Myös

palkkakuluja säästy, sillä projektisihteerin työpanosta ei tarvittu paljon ja toisaalta projektipäällikön työaika jakautui eri hankkeiden kesken hieman suunnitellusta poiketen.

4.6 Raportointi ja seuranta

Hankkeen luonteen ja lyhyen keston vuoksi sille ei ollut nimetty erillistä ohjausryhmää. Toimenpiteitä suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Naturpolioksen henkilökunnan sekä yhteistyöverkoston kanssa. Hankkeen etenemisestä raportoitiin kuukausittain Naturpolioksen hallitukselle vastuualueraportoinnin yhteydessä. Suunnittelupalavereja hankkeen yhteistyötahojen kanssa pidettiin n. 10 kertaa hankkeen toteutusaikana.

Hankkeen tuloksia voidaan arvioida vasta pitemmällä aikavälillä ja onnistumiseen vaikuttavat varsinaisesti vasta tämän hankkeen jälkeen tehtävät toimenpiteet, joiden pohjaksi tässä hankkeessa on tehty suunnitelmia ja luotu yhteistyöverkostoja sekä nostettu asioita yleiseen keskusteluun. Varsinaisia seurantatietoja ei siten tästä hankkeesta ole mahdollista todentaa. Jatkossa Koillismaahan luonnontuotealan kehittämishankkeet tulevat toteuttamaan tässä hankkeessa tehtyä toimenpidesuunnitelmaa, joten niiden lukumäärää ja niille myönnettyä rahoitusta voidaan pitää osin tämän kehittämisselvitys –hankkeen tuloksina.

4.7 Toteutusolelutukset ja riskit

Hankkeen aikana yhtenä tavoitteena oli saada tietoon ja sitoutettua yrittäjät, jotka ovat halukkaita olemaan mukana tulevissa kehittämistoimenpiteissä. Tämä onnistui hankkeen aikana vain osittain, sillä oletuksena oli, että tässä voitaisiin tehdä yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa niiden toimenpiteiden puitteissa, joita näillä oli suunnitelmissaan. Koillis-Suomen Aikuiskoulutus oli hakenut rahoitusta koulutustarvekartoitukselle, josta olisi ollut paljon hyötyä tämänkin hankkeen kannalta. Tarkoitus oli sen puitteissa täsmentää esiselvitysvaiheen aikana löytyneitä koulutustarpeita ja kartoittaa niistä kiinnostuneita yrittäjiä. Koillis-Suomen Aikuiskoulutus ei kuitenkaan saanut kartoitukseensa rahoitusta, joten tämä vaihe jäi suunnitelmasta poiketen toteuttamatta, eikä sitä voitu alkuperäisessä laajuudessaan resurssien puolesta toteuttaa yksistään kehittämisselvitys -hankkeessa.

Oletus on joka tapauksessa se, että vaikka kiinnostusta ja kysyntääkin esimerkiksi lähiruokaa kohtaan on runsaasti, niin tuottajia, joita kiinnostaa tuotantonsa kehittäminen tähän kysyntään vastaamaan, on vain vähän. Tämä sama ongelma on yleinen muuallakin Suomessa, joten se on riski, joka jatkossa kehittämistoimenpiteitä suunniteltaessa on aina erikseen huomioitava. Koska kuitenkin nyt tehtyjen jatkosuunnitelmien pohjaksi tarvittiin tietoa yritysten kiinnostusten kohteista ja sitoutumishalukkuudesta, käytiin aiheesta keskustelujia mm. palavereissa, eri tilaisuuksissa ja puhelimitse eri alojen yrittäjien kanssa. Varsinkin kaupan ja ravintola-alan yritykset ja Koillismaahan keittömestarit olivat valmiita osallistumaan aktiivisesti tuleviin kehittämistoimenpiteisiin ja lupasivat myös sponsorirahoitusta uudelle kehittämishankkeelle, samoin kuin maamiesseurojen liitto.

Paikalliset nauriit menivät kuin kuumille kiville

Mikko Häme

– Meille tarjottiin myyntiin 20 kiloa paikallista naurista. Normaalisti tällaista määrää myydään 5-6 päivää. Satsi myytiin kolmessa tunnissa.

– Tilasimme vielä 60 kiloa lisää. Sen myynti olisi kestänyt normaalisti puolisentoitsta viikkoa. Nauriit tulivat kaupassa myyntiin perjantailaamuna kello yhdeksän aikaan. Viiden tunnin kuluttua nauriit olivat loppuneet!

Tällaisia myönteisiä kokemuksia on kuusamolaisella City-Market kauppialla Jaakko Iso-Möttösellä paikallisen lähiruuan myynnistä lukkeesään. Tosin joskus on käynyt

perunan ostossa heikommin ja valtaosa niistä meni kaato-paikalle.

Iso-Möttösen mukaan paikallisten tuotteiden ei ole vaikea päästä myyntiin markettisakaan.

– Osa toimijoista pelkää tulla esittelemään tuotteitaan isoille kerjoille. Ei muuta kuin tervetuloa. Lähiruuan on mahdollista päästä kaupan hyllylle, jos sillä on kysyntää ja tuote kiinnostaa asiakkaita. Kynnys ei välttämättä ole kova.

Iso-Möttösen mukaan paikallisia tuotteita kysellään entistä enemmän ja lähiruuan määrää on halu kasvattaa.

ProAgrian yritysneuvojat kävivät aiheesta keskusteluja tuottajien kanssa oman työnsä puitteissa ja ilmoittivat, että mahdollisesti n. 15 yrittäjää voisi olla kiinnostunut osallistumaan tulevaan kehittämishankkeeseen. Keskusteluja käytiin hankkeen aikana myös elintarvikkeiden jalostajien ja kalastajien kanssa, joista kummatkin olivat kiinnostuneita mm. markkinointiyhteistyöstä muiden luonnontuotealan yrittäjien kanssa. Käytännössä tämän tarkempaan tulokseen olisi vaikeaa päästäkään ennen kuin hankkeella on rahoitus ja sen toteutus siten varmuudella tiedossa.

5. Yhteistyökumppanit

Keskeisimpinä yhteistyökumppaneina hankkeessa olivat Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy, jonka kanssa suunniteltiin yhteistyössä toteutettava kehittämishanke, sekä ProAgria Oulu ry, joka osallistui mm. yritysneuvojen perustyon kautta yritysten informointiin ja yhteistyön kehittämisen toimenpiteisiin. Kainuun ammattiopiston kanssa toteutettiin yhteisiä tutustumismatkoja ja etsittiin hyviä käytäntöjä sekä suunniteltiin tulevia koulutukseen liittyviä toimenpiteitä alueelle. Näiden tahojen kanssa myös suunniteltiin luonnontuotealan toimenpidesuunnitelmaa. Kuntien maaseutuasiamiehille on tiedotettu tapahtumista ja heitä on pyydetty osallistumaan ja kommentoimaan suunnitelmia. Erityisesti Kuusamon maaseutuasiamies onkin osallistunut tulevien toimintojen suunnitteluun useissa tapaamisissa, kommentoimalla suunnitelmia ja auttamalla tiedottamisessa.

Muita yhteistyökumppaneita, jotka osallistuivat suunnitteluun tai toimintaan hankeajana sekä ovat jatkossakin kiinnostuneita olemaan mukana kehittämistyössä, ovat Koillismaan keittiömestarit, kuntien ruokapalveluvastaavat ja matkailuyhdistyksen edustajat. Lisäksi hankeajana oltiin yhteydessä useisiin eri lähiruoka- ja luonnontuotealan hankkeisiin erilaisten tilaisuuksien yhteydessä, hyviä käytäntöjä kartoitettaessa ja tapahtumien suunnittelussa sekä tiedottamisessa. Näitä olivat muun muassa: Maaseudun Sivistysliiton Syökö näe lähiruokaa? -hanke ja Uutispuuro-maaseututiedotushanke, MTT Rovaniemen ja ProAgria Lapin LAPPI LUO II -työohjelma, PSK – Aikuisopiston Luonnostaan hyvinvoiva -hanke, MTK-Pohjois-Suomi ry:n Maaseutuelinkeinojen kehittämisen tiedotus-, koordinaatio- ja aktivointihanke, Oulun kaupungin KantriOulu -hanke ja Lapin 4H-piiriin LUOVA -hanke. Kuusamon ruokapiiriin oltiin hankkeen aikana yhteydessä useasti, mm. tiedottamalla alueella järjestettävistä lähiruokaan liittyvistä tapahtumista ja koulutuksista.

6. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hankkeen aikana koottiin Koillismaan alueen toimijoiden näkemykset luonnontuotetoimialan kehittämisestä toimintasuunnitelmaksi. Toimintasuunnitelman avulla toteutetaan Koillis-Suomen elinkeinostrategiaa ja se tulee siten jatkossa linjaamaan luonnontuotealan kehittämistoimenpiteitä alueella. Toimintasuunnitelmaa lähdettiin toteuttamaan jo hankkeen aikana tekemällä hankesuunnitelma ajankohtaisimmiksi koetuista aiheista ja hakemalla tälle kehittämishankkeelle rahoitusta. Toimintasuunnitelmaan kirjatut toimenpiteet edesauttavat toteutuessaan paikallisten tuotteiden markkinoiden kehittymistä ja sen myötä maaseudun yritysten ja luonnontuotetoimialan pitkän aikavälin kannattavuutta ja kilpailukykyä, sillä ne tähtäävät erityisesti paikallistuotteiden laadun, asiakaslähtöisyyden ja tuotantoprosessien kehittämiseen, logistiikan tehostamiseen ja yhteistyön lisäämiseen.

Uutta kehittämishanketta haettiin nyt ensimmäistä kertaa kahden organisaation (Naturpolis Oy ja Koillis-Suomen Aikuiskoulutus Oy) yhteishankkeena laaja-alaisen suunnittelutyön pohjalta. Koska kehittämisselvityshankkeen yhtenä tavoitteena nimenomaan oli suunnitella alueelle konkreettisia jatkotoimenpiteitä ja tiivistää tässä toimijoiden keskinäistä yhteistyötä, saavutettiin tämä tavoite erittäin hyvin. Toimenpidesuunnitelman toteutus edellyttää toimijoiden välistä yhteistyötä jatkossakin. Koillismaan kiinnostus kehittää luonnontuotealaa tiedostetaan aktiivisten

verkostoitumistoimien myötä myös oman alueemme ulkopuolella. Laajemmassa luonnontuotealan toimijoiden verkostossa pystytään jatkossa paremmin toimimaan mukana alan yleisessä kehittämisessä.

Hankkeessa koottiin ja välitettiin luonnontuotealaa koskevaa uusinta tietoa eri toimijaosapuolten välillä. Info- ja teemapäivissä nostettiin esiin ajankohtaista tietoa ja tartuttiin akuutteihin kehittämistarpeisiin. Tiedon lisääminen mm. näissä aihepiireissä mahdollistaa myöhemmät yrityskohtaiset kehittämistoimenpiteet. Hankkeessa panostettiin myös keskustelun lisäämiseen tuottajien, jalostajien, kaupan ja matkailualan toimijoiden välillä sekä eri kehittämisorganisaatioiden kesken. Julkisen ja yksityisen sektorin välistä keskustelua lähiruokateeman ympärillä avattiin ja sille voi odottaa jatkoa myöhemmässä vaiheessa. Julkisen sektorin lähiruokahankintojen lisäämisellä olisi merkittävä vaikutus tuottajien kiinnostukseen panostaa tuotekehitykseen tai tehdä päätöksiä tuotannon lisäämiseen tai monipuolistamiseen liittyvistä investoinneista, sillä julkinen sektori ostajana toisi jatkuvuutta ja ennakoitavuutta muutoin epävarmoille markkinoille.

7. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Luonnontuotealalla lähiaikoina tarvittavat konkreettiset jatkotoimenpiteet on nyt kirjattu toimintasuunnitelmaan, jota työstetään vielä muodoltaan yhteensopivaksi Koillis-Suomen elinkeinostrategiaa toteuttavan kokonaistoimenpidesuunnitelman kanssa. Suunnitelmaan sitoutuminen ja sen toteuttaminen käytännössä vaatii aktiivisuutta ja toimijoiden välisen yhteistyön ylläpitämistä ja koordinoitua, eli siihen tulisi myös olla resursseja käytössä. Tämä resursointikysymys tulisi ratkaista, varsinkin ellei jo haetulle kehittämishankkeelle saada rahoitusta loppuohjelmakauden tiukan rahoitustilanteen vuoksi. Pitäisi kuitenkin pyrkiä myös siihen, että löydetään ratkaisu, jolla huolehditaan siitä, ettei koko toimialan kehittäminen olisi vain kulloinkin toiminnassa olevan kehittämishankkeen varassa.

Luonnontuotealan ja ylipäätään maaseudun yrittäjyyttä ja monialayrittäjyyttä on tuettava. Kysyntää tuotteita kohtaan olisi, mutta tuottajien vähäinen määrä tai kiinnostuksen puute tuotannon kehittämistä kohtaan voi muodostua esteeksi koko toimialan kehittymiselle. Yrittäjyyteen kannustaminen ja yritysکوhtainen kehittäminen on siten otettava toimenpiteiden keskiöön, samoin kuin on testattava toimenpiteitä, joilla esimerkiksi yritysten välisen yhteistyön avulla voitaisiin ratkaista tuotekehitykseen, tuotantoketjuihin ja logistiikkaan liittyviä ongelmia. Tämä edellyttää kehittämishankkeiden, -organisaatioiden ja yrityskehittäjien välistä tiivistä yhteistyötä, sekä muualla havaittujen hyvien käytäntöjen testaamista. Luonnontuotealan esiselvityshanke ja kehittämisselvityshanke ovat tuoneet paljon tietoa luonnontuotealaan kokonaisuutena kohdistuvasta kysynnästä ja kehittämistarpeista, mutta jatkossa tarvittaisiin lisää tietoa yritystason tarpeista ja tilanteesta sekä konkreettisia yritys- ja yritysryhmäkohtaisia kehittämistoimenpiteitä.

Yhteistyötä ja kumppanuussuhteita tulee pitää yllä niin maakunnan sisällä kuin laajemminkin esim. oppilaitoksiin, kehittämisorganisaatioihin, korkeakouluihin, tutkimuslaitoksiin ja asiantuntijaorganisaatioihin. Naapurimaakuntien toimijoiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella kiinnostusta löytyisi tehdä entistä enemmän yhteistyötä myös yli maakuntarajojen.

8. Allekirjoitus ja päiväys

Kuusamossa 11 / 3 / 2013

Jari Hentilä
Toimitusjohtaja
Naturpolis Oy

